

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

III. Versus in fronte Bibliorum positi & aureis literis exarati in vetustissimo codice MS. monasterij sancti Dionysii, qui nunc extat in bibliotheca regia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-22974

C A R M I N A
Æ V I K A R O L I N I

Nunc primum edita ex vetustissimis illorum temporum membranis.

I.

Epitaphium Ludovici Pij Imperatoris.

Ex veteri
membrana
S. Arnulfi
Metensis.

Pæcellus meritis, famoso & nomine clarus,
Felix Augustus hic Hludovicus adest.
Corporis hic artus clausit quando ultima solvit
Humana vitæ & super altra petit.
Hic fidus, fortis, nulli pietate secundus,
Clemens, & patiens, atque benignus erat.
Ecclesias Christi ritu renovavit honesto,
Ipsius & cultor verus ubique fuit.
Cælaris hic genitus Karoli Augustique superstes
Successit regno huic sceptrum regens populi.
Quem nunc pro factis meritis jam credere fas est
Cum Christo Domino regna tenere poli.
Cujus germanus Drogo Christique sacerdos
Transiit huc corpus, condidit hoc tumulo.

Decessit autem anno imperij sui xxviii. die
xiii. Kal. Julij, anno verò ætatis Lxiiii. quie-
vitque in pace.

Hanc, æterne Deus, Cæsar Hlotharius aram
Devoto jussit corde parare tibi;
Illic sacra tui quò victima rite sacretur
Corporis, & fiat sanguine munda tuo.

II.

*Versus in laudem Lotharj Imperatoris positi
in fronte textus evangeliorum quem ipse ob-
tulit monasterio sancti Martini Metensis.*

Ex veteri
codice bi-
bliothecæ
regiæ.

Arbiter altitronus mundi formator & auc-
tor,
Quisque polorum servas cuncta potenter & ævi,
Qui regnare jubes Reges per sæcula mundi,
Hlotharium, qui nunc fultus pietate tua alma
Induperator habetur Rex augustus in orbe,
Dextera celsa tua exaltet, defendat, & ornet,
Imperium ut teneat, dilatat, firmet, adunet,
Utatur bene pace fruens & prosperitate,
Ac valeat, vigeat, vivat per sæcula felix.
Nam pius ipse Augustus Christi ductus amore
Hoc decus almificum Ecclesie prævidit ut esset,
Præfultus atque beati Martini veneratu
Hunc pulchrèque gregem librum intra scribere
jussit
Ipsius ornari auro & picturis venerande,
Ut notum faciat quantum pollet locus ille.
Sed Sigilaus parens jussit Regis studiosè
Hoc evangelium illic totum scribere jussit.
Præscripti atque gregis voluit frater fore Cæsar,
Scilicet ut humilis donum capiatque supernum.

Nempe ipse grex toto nisu cunctipotentem
Pro virtute Augusti & conjugè necnon prole præ-
catur.

Pictus * habetur ob hoc necnon Rex pagina in * vide No-
ista, tas pag.
Vt quisquis vultum Augusti hic conspexit um- 1172.

quam,
Supplex ipse Deo dicat cunctipotenti:
Lotharius requiem mereatur habere perennem
Per Dominum nostrum Christum, qui regnat ubi-
que.

III.

*Versus in fronte Bibliorum positi & aureis
litteris exarati in vetustissimo codice MS.
monasterij sancti Dionysij, qui nunc extat
in bibliotheca regiæ.*

Biblorum seriem Karolus Rex inclitus istam
Contexit chryso corde colens catharo.
O miranda nimis Domini sapientia summi,
Quæ præfens aderat dum celos ipse parabat.
Nec spectanda minus quòd sic disponere cuncta
Ordine composito nostri sub jure coopto.
Tu stellas stellas interposuisse videris,
Sideras vario expungens discrimine metas;
Luminibus cunctis statuens præponere solem.
Tu quoque circuiens cæli sic undique gyrum,
Nexisti median convexo climate terram.
Tu mare fluctuosum divisa parte locasti.
Diversas gentes habitus sic mōsque reservant.
Sed tu primatum cunctis in gentibus æquum
Sola tenes, propria reprimens virtute superbos.
Regibus & regnis semper tu jura dedisti;
Paruit atque tuis quisquis de Regibus orsis,
Culmine sublimi micuit sublimior ipse.
Felices dicti, felices sunt quoque facti.
Quique hæere tibi, tua laus & gloria regnant,
Biblorum serie de multis multa feruntur,
Correctis aliis, reprobatu denique multis.
Quosdam glorifico rexisti nomine Reges.
Sed servasse tuum tibi specialiter unum
Ac proprium Karolum claret sapientibus orbis,
Quem solem solum regali scemate clarum
Lumine conspicuum ponis, sapientia, primum.
Nunc licet atque libet feruari funditus illum
Rite modum Reges tibi quo placuisse sciuntur,
Sicque tuus dici Karolus vel possit haberi,
Pandatur saltem paucis radibusque loquelis.
Fortis namque David per te regnavit & egit,
Arma beatorum, necnon & norma reorum,
Stare docens sanctos, rursusque resurgere lapsos.
Non pateris humiles penitus tu, sancta, perire,
Quos te corde tuo satis acceptasse fatearis.

Corripis & reprimis quos corrigis, erigis æquè.
 Exerces cunctos animo quos diligis almo.
 Viribus & validis virtutes grata ministras,
 Displicuisse putant stolidi quos diligis immo.
 Rex Salomon quoniam potius tua dona petivit,
 Vt sapiens possit fieri, præcellit illis
 Regibus existens, opibus pollebat opimis,
 Iudicioque rato tecum bona plurima sanxit,
 Doctrinæque tua mundum redimivit abundè,
 Mirificum Domino meruit quoque condere tem-
 plum,

A te secedens, in se dispendia passus,
 Dogma quod exhaustit de te, per sæcula lucet.
 Ergone tute tuum Karolum non diligis ultro?
 An hominum cuiquam humili fit corde secundus?
 An pietate calet caluitque tanta vel alter?
 Qui memorans adeo cunctarum pectore rerum
 Vt nihil auditum vel visum oblivio carpat,
 Propria sola latet delata injuria mente
 An de justitiæ dicam sileamve tenore?
 Si quid fortè minus, fateor, miseratio vincit.
 Eia age, prome manum largam; vox libera dictu,
 Testis erit verax nunc orphanus atque pupillus.
 Sic meritò cunctos istorum nomine signo,
 Dum non excipitur quisquam, nec pellitur us-
 quam.

Nec mare præterea fervens in gurgite vasto
 Hanc retinere manum potuit poteritque vel un-
 quam.

Diversæ hoc linguæ diversa parte loquuntur.
 Diversi mores laudant concorditer ipsam.
 Felix ergo manus, sed mens feliciter hujus
 Pauper quæ potius secum quin constat egena,
 Non inflata tumens regalis stemmate typi.
 Sed caro dum gemmis auròque ornata refulget,
 Hæc secum semper meditatatur nocte dièque,
 Lucidior Christo quò sole resplendet ipso.
 Sicque tuum Karolum facis, ò sapientia, solem.
 Nempe ubi thesaurus, cor ubi fore rite probatur,
 Quod hujus domino semper constanter adheret;
 In quo quicquid habet, dulci pietate recondit.
 Quid si nunc ipsum terris in carne videret?
 Quo sub amore pedes quo voto figeret ori,
 Quando datam legem tanto veneratur honore?
 Quid de evangelico textu replicabo colendo?
 En ipsos apices gemmis circumdat & auro.
 O quanto Christum mens fervida diligit ista,
 Cujus amore sibi vilescunt omnia mundi.
 Est modus ut nec habens habeat nec habere cupif-
 cat.

Est & habens sicut nec habens, sed & erogat ultro.
 Illa virum virtus condigno nomine comit.
 Ecce patet Salomon quoniam, ò sapientia, temet
 Non plus dilexit Karolo sine sine beando.
 Tu quoque nec David tantis per quæque prob-
 balti.

Inter que quedam de quodam gratia factò
 Multa tibi toto debetur corde ferenda.
 Amisit David regnum, rursusque recepit.
 Morte tamen geniti tristatus valde dolebat.
 Tùque tuo Karolo reparasti regna paterna.
 Nec dolor accessit, sed amor fraternus adhæsit.
 Vnde tuum Karolum semper servabis ubique.
 Ergo nec hunc David nec Iob magis esse probatos
 Apparet planè, pro te nec plura tulisse
 Quanta tuus Karolus, mitis, pius, atque benignus,

sobrius sapiens fortis
 NHΦΑΔΕΟCΦPONIMOC CΠOYAAIOE
 atque justus.
 KAIΔE ΔIKAIOC.

Æquivoco Karolo frustratus germine digno,
 Indulsi pro te sævo scævòque tyranno;
 Omnibus atque suis regno privantibus ipsum
 Tam bonitate proba, tanta pietate pepercit.
 Quin pervalde suis inimicis maxima rursus
 Prædia restituit, donans ac plura quibusdam.
 Quid mereatur herus sancti, sapientia, tantus.
 Iudicio nostro primus præ Regibus extat.
 Pragmate posco pio, populorum pectora pando.
 Præcluo profut perprobra proprietatis.

I V.

*Versus in fronte Bibliorum aureis caracte-
 ribus exarati in vetustissimo codice MS.
 bibliotheca Colbertina, qui fuit sancti
 Stephani Metensis.*

R Ex benedicte tibi hæc placeat bibliotheca
 Carle,
 Testamenta duo quæ relegenda gerit.
 Fert quod amas, quod amare velis, quod discere
 profut,
 Quod capias, teneas, quòdque frequenter agas.
 Corrigit, hortatur, reficit, castigat, honestat,
 Arguit, obsecrat, increpat, ornat, alit.
 Eloquentum, mores, studium componit & actus;
 Estque cibus, potus, norma, via, arma, salus.
 Interiora hominis promit, caelestia pandit,
 Aptat utrumque sibi munere plena Dei,
 Et præsentis transacta canit, præsentia monstrans.
 Singula jura silet, singula sed resonat.
 Instabilem quamvis stabilem pôst reddet amantem
 Se si fit falsis deditus ille suis.
 us ut verum credat quod continet omne
 Inde sequens veri spes fiat æqua pij.
 Dulcis amor nimium mox rite duobus in ollis
 Tertius incedat, jungat & ipse tria.
 Iam subeant menti fuerint quæ noxia culpæ,
 Per lacrimas genitus perque doloris opus.
 Sic sic cum precibus queratur gratia Christi,
 Muneris est cujus quicquid in orbe boni
 Quid volumus, petimus, facimus, quid scimus,
 habemus,
 Inde datur nostris utile non meritis.
 Aut vanum aut vacuum aut nil aut laudabile nus-
 quam
 Spiritus auctor agens cui nisi sanctus eat.
 Quo duce res ad aperta patet quæ clausa latebat,
 Antea eo nutu hanc referante suo.
 Cum quo mens pollet, sine quo tenebrascit in
 umbris,
 Ceu careat luce vel tationis ope.
 Præterea corpus minuant jejunia dignè
 Casta atque excubiæ noctis ubique bene.
 Quatinus ingenium concrefcat acumine sensus,
 Cùm caro putris abit, cùm tenuata perit.
 Carne fatigata, pedetemptim gliscit acumen
 Cordis, & initium sumit habere datum.
 Cos acuit ferrum, mihi crede, secare capillum,
 Radere seu pariter absque labore caput.

Nec